

NATUR- OG MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

25. marts 2015 · J.nr.: NMK-510-00609 · Ref.: JCH

AFGØRELSE

i sag om Sorø Kommunes dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til at rydde kørespor langs med og oprense Flæbækken

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 65, stk. 3, jf. § 3.

Natur- og Miljøklagenævnet kan ikke give medhold i klagen over Sorø Kommunes afgørelse af 27. marts 2014 om dispensation til at rydde kørespor langs med og oprense Flæbækken, og afgørelsen står således ved magt.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 5, stk. 1, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 om naturbeskyttelse.

² Lovbekendtgørelse nr. 736 af 14. juni 2013 om Natur- og Miljøklagenævnet med senere ændringer

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Sorø Kommune har meddelt dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til oprensning af Flæbækken fra st. 1500 m til st. 2270 m. Herudover er der meddelt dispensation til at rydde et 8 m kørespor langs vandløbet. Afgørelsen er påklaget af DN, lokalafdeling Sorø.

Klager gør navnlig gældende, at der ikke er særlige forhold i sagen, som kan begrunde en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til oprensning af vandløbsstrækningen og rydning til kørespor.

Sagens oplysninger

Flæbækken er et offentligt vandløb, som er udpeget som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Langs vandløbet ligger § 3-beskyttet eng og mose.

Vandløbet var på afgørelsestidspunktet målsat B0, vandløb uden fisk, i den dagældende regionplan. Efter vedtagelsen af vandplanerne er vandløbet målsat til faunaklasse 5 og god økologisk tilstand.

For vandløbet er der vedtaget *"Regulativ for Flæbækken, Kommunevandløb nr. 15 Stenlille Kommune"*. Regulativet trådte i kraft den 28. januar 1997.

Det fremgår af regulativet, at vandløbets vedligeholdelse skal ske på basis af vandløbets vandføringsevne, fastlagt ved en teoretisk skikkelse. Regulativet indeholder et dimensionsskema, hvor vandløbets bundkote, bundbredde/rørdimension, fald og anlæg fremgår.

Af regulativets pkt. 7.2 om bl.a. arbejdsbælter fremgår det, at de til vandløbet grænsende ejendommens ejere og brugere er pligtige at tåle de fornødne vedligeholdelsesarbejders udførelse, herunder transport af materialer og maskiner og disses arbejde langs vandløbets bredder. Det fremgår, at arbejdsbæltet normalt ikke bliver over 8 m bredt.

Regulativets pkt. 8.4 omhandler oprensning. Det fremgår, at vandløbsmyndigheden kontrollerer vandløbets skikkelse efter behov, dog mindst en gang hvert femte år. Kontrollen kan ske ved pejling eller nivellement, der sammenholdes med den teoretiske skikkelse som angivet i dimensionsskemaet. Ved aflejringer på 10 cm eller mere iværksættes der oprensning. Oprensning kan dog undlades, såfremt vandspejlsberegninger for kontrolopmålinger viser, at vandspejlsstigningen er under 10 cm i forhold til det beregnede vandspejl ved den teoretiske skikkelse. Hvis derimod beregningerne for kontrolopmålingen viser en vandspejlsstigning på 10 cm eller mere i forhold til vandspejlet ved den teoretiske skikkelse, ved én eller flere afstrømningsværdier, iværksættes der oprensning. Oprensning må kun omfatte sand og mudder. Ved oprensningen graves ikke dybere end til maksimalt 10 cm under den regulativmæssige bundkote, med en reduktion i bundbredden svarende til de regulativmæssige anlæg.

Af regulativet pkt. 9 fremgår bl.a., at tilsynet med vandløbet udføres på foranledning af vandløbsmyndigheden og at vandløbsmyndigheden normalt foretager offentligt syn over vandløbet i oktober måned.

Af pkt. 4.1 i regulativredegørelsen fremgår bl.a., at Flæbækken er opmålt ved nivellement af Hedeselskabets regionskontor i Roskilde i 1995. Der er foretaget en tværprofilopmåling for hver ca. 120 m. Ifølge redegørelsens pkt. 5 er der ved fastsættelsen af vandløbets teoretiske skikkelse taget

udgangspunkt i de opmålte forhold, idet det tidligere gældende regulativ blev tilsidesat i medfør af vandløbslovens § 62 på grund af utilstrækkelig angivelse af vandløbets dimensioner.

Flæbækken blev opmålt både i 2008 og 2013. Begge opmålinger viste betydelige aflejringer på dele af vandløbsstrækningen. Sorø Kommune har fremsendt opmålingsdata til Natur- og Miljøklagenævnet. Der blev ikke foretaget vandspejlsberegninger i forbindelse med opmålingerne.

Sagen om Flæbækken blev behandlet den 3. december 2013 af Sorø Kommunes Teknik- og Miljøudvalg. Sagen blev forelagt, da forvaltningen siden 2007 har været i dialog med lodsejere om, hvorvidt den nederste del af vandløbet har været tilstrækkelig vedligeholdt, og om oprensning ville kræve dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Det fremgår af forelæggelsesmateriale, at det var forvaltningens vurdering, at eftersom der var forløbet 15-20 år siden den seneste oprensning af vandløbet, ville en fornyet oprensning ned til regulativmæssig bund kræve dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 både i forhold til vandløbet og i forhold til de omgivende § 3-moser og -enge. Det fremgår som fagcentrets vurdering, at genoptagelse af oprensning til den regulativmæssige bundkote måtte forventes at påvirke tilstanden i vandløbet og de tilstødende moser og enge væsentligt. Efter fagcentrets opfattelse var hverken vandløbet eller omgivelserne uden særlig interesse. Indgrebet vurderedes ikke at være et naturforbedrende tiltag. Derimod var vurderingen, at et indgreb ville forringe forholdene for dyr og planter i vandløbet og i et vist omfang udtørre moser og enge langs vandløbet. Udtørringen vurderedes at ville føre til yderligere sætninger af humusjorden. Det var derfor fagcentrets vurdering, at indgrebet forudsatte dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, og at der næppe for indgrebet ville kunne findes en begrundelse, som ville blive stadfæstet i Natur- og Miljøklagenævnet. Det fremgår også, at et afslag på dispensation ikke ville være til hinder for, at der fremover ville kunne foretages jævnlig vedligeholdelse med henblik på at fastholde vandløbet i dets nuværende tilstand. På den baggrund indstillede fagcentret bl.a., at der blev meddelt afslag på den ønskede dispensation til oprensning af vandløbet. Sorø Kommunes Teknik- og Miljøudvalg besluttede på mødet at udsætte sagen med henblik på at få foretaget en vurdering af en mulig kommende vandstandssænkning af Gyrstinge Sø, hvor Flæbækken har sit udløb, og dennes betydning for vandløbet.

Sagen om Flæbækken blev den 4. marts 2014 behandlet på ny af Sorø Kommunes Teknik- og Miljøudvalg. Det fremgår af forelæggelsesmateriale, at det fortsat var uafklaret, om en pumpestation ville blive videreført efter genetablering af naturlige vandstandsforhold i Gyrstinge Sø. Det fremgik som fagcentrets vurdering, at en dispensation til oprensning af Flæbækken næppe ville blive stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet. Teknik- og Miljøudvalget besluttede på mødet, at der skulle meddeles dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til oprensning af Flæbækken.

Efter gennemførelse af en høring af de berørte nabokommuner traf Sorø Kommune afgørelse i sagen.

Afgørelsen

Sorø Kommune meddelte den 27. marts 2014 dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til at oprense strækningen st. 1500 m til st. 2770 m af Flæbækken til regulativmæssig bundkote. Samtidig blev der meddelt dispensation til at rydde kørespor langs vandløbet i den regulativmæssige bredde på 8 m med henblik på muligheden for at foretage fremtidig vedligeholdelse af vandløbet.

Det fremgår af afgørelsen, at Sorø Kommune i 2008 havde fået oplyst af en vandløbsmedarbejder i tidligere Stenlille Kommune, at det var mere end 10 år siden, vandløbet senest var blevet oprenset

på strækningen gennem Flædemosen fra regulativets st. ca. 1500 m til kort før udløbet i Gyrstinge Sø i st. 2431 m. En lodsejer havde samme år oplyst, at seneste oprensning skete for mindst 15 år siden.

Sorø Kommune har lagt til grund for afgørelsen, at der på afgørelsestidspunktet var forløbet mindst 15-20 år siden den seneste oprensning. Årsagen hertil var ifølge kommunen formodentlig, at strækningen er vanskeligt fremkommelig, og at der på grund af terrænforholdene kun er lille risiko for skader på dyrkede arealer og bygninger m.v. som følge af for høj vandstand i vandløbet.

I afgørelsen henvises videre til, at opmålinger af Flæbækken fra 2008 og 2013 viste, at vandløbsbunden på strækningen ca. st. 1500 m til kort før udløbet i Gyrstinge Sø har ligget op til 40 cm over regulativmæssig bund, uden at et bredere profil i tilstrækkelig grad havde kompenseret for den forhøjede bund. Det fremgår, at de regulativmæssige dimensioner var overholdt på strækningen nedstrøms st. 2270, hvorfor oprensning på denne strækning ikke er aktuelt. Det oplyses, at der ikke blev foretaget vandspejlsberegninger i forbindelse med de konstaterede overskridelser af bundkoterne.

Kommunen anfører i afgørelsen, at oprensning af væsentlige aflejringer i et åbent vandløb efter 15-20 år uden oprensning ikke kan betegnes som sædvanlig vedligeholdelse, hvorfor oprensning af aflejringerne til regulativmæssig bund kræver, at der meddeles dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 hertil.

Om en dispensations betydning for de til vandløbet liggende moser og enge fremgår det, at oprensning af vandløbet med op til 40 cm må antages at ændre tilstanden i de nærmest liggende områder. En ændring i retning af mere tørre forhold må ifølge afgørelsen forventes at føre til forøgede sætninger af tørvejorden, ligesom naturkvaliteten på disse vådbundsområder vil blive forringet. Videre fremgår det, at kommunen den 25. oktober [årstal udeladt] besøgte strækningen langs Flæbækken fra Frenderupvej til udløbet i Gyrstinge Sø. Der blev ved besøget ikke fundet særlige naturtyper eller arter inden for et arbejdsbælte på 8 m på hver side af vandløbet, som ikke ville kunne tåle rydning med henblik på arbejder i forbindelse med fremtidig vedligeholdelse af vandløbet.

Videre fremgår det, at Sorø Kommune i 2010 fik gennemgået området af Biomedia med henblik på en revision af § 3-registreringerne. På de arealer, som ligger ned til den omhandlede vandløbsstrækning, blev der fundet en eng med naturværdi II (på en skala fra I til V, hvor I er bedst) med forekomst af bl.a. orkideen majgøgeurt. De øvrige naturtyper blev estimeret til III eller IV, bortset fra en lille sø med tilstanden V. Sammenfattende vurderer kommunen, at der er tale om naturtyper med jævn tilstand, bortset fra engen, hvor tilstanden er god, og søen, hvor tilstanden er ringe.

Om vandafledning fremgår det, at der ved oprensning vil blive sikret den vandafledningsevne, der ifølge regulativets skal være til stede. Kommunen anfører videre, at det må forventes, at de tilliggende naturarealer langs vandløbet har sat sig og er blevet mere fugtige i løbet af den 15-20 års periode, der er gået siden den seneste oprensning af vandløbet.

Om bilag IV-arter fremgår det, at der ikke er registreret sådanne arter på arealet. Det vurderes, at arealet kan have betydning som yngle- eller rasteområde for f.eks. stor vandsalamander, springfrø og spidssnudet frø, som alle er forholdsvis udbredte. Kommunen vurderer ikke umiddelbart, at oprensning vil indebære risiko for en væsentlig negativ påvirkning af eventuelt forekommende bilag IV-

arter. Dog kan det ikke udelukkes, at der kan være en lille risiko for forringelser for arterne på grund af den drænende virkning på de naturtyper, som ligger ned til vandløbet.

Sorø Kommunes sammenfattende vurdering er sålydende:

Det er kommunens vurdering, at en genoptagelse af oprensningerne til den regulativmæssige bundkote må forventes at påvirke tilstanden i vandløbet og de tilstødende moser og enge væsentligt, og at vandløbet og omgivelserne ikke er uden særlig interesse. Det vil heller ikke være et naturforbedrende tiltag. Derimod vil det forringe forholdene for dyr og planter i vandløbet og i et vist omfang udtørre moser og enge langs vandløbet. Udtørring vil bl.a. føre til yderligere sætninger af humusjorden i disse naturtyper.

Afgørelsen vurderes ikke at kunne udelukkes at få negativ påvirkning på evt. forekommende arter på habitatdirektivets bilag IV. Men evt. negative påvirkninger forventes at være begrænsede, fordi de tilstødende naturområder sandsynligvis fortsat vil opfylde kriterierne for beskyttelse jf. § 3.

Sorø Kommunes Udvalg for Teknik og Miljø har lagt vægt på at kommunen har haft pligt til at vedligeholde vandløbet jf. vandløbets regulativ. Kommunen giver derfor dispensation til at oprense vandløbet til de regulativmæssige dimensioner med henblik på at sikre den regulativmæssige vandafledningsevne i vandløbet.

Klagen

Afgørelsen blev påklaget af DN, lokalafdeling Sorø, den 22. april 2014. Klager gør navnlig gældende, at der ikke er særlige forhold i sagen, som kan medføre en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til oprensningen af vandløbsstrækningen og rydningen til kørespor. At kommunen ikke har vedligeholdt vandløbet i henhold til regulativet kan ifølge foreningen ikke begrunde en dispensation, når der er forløbet 15-20 år fra seneste oprensning.

Det anføres, at vandløbet i dag fremtræder som et naturligt vandløb. Med henvisning til, at opmålinger fra 2008 og 2013 viser, at der ikke er sket yderligere aflejringer i denne periode, finder klager, at vandløbet har fundet sit naturlige leje og i fremtiden vil være i stand til at vedligeholde sig selv. Påbegyndelse af maskinel vedligeholdelse vil dermed blive en tilbagevendende begivenhed.

Klager gør også gældende, at såfremt den tilladte oprensning iværksættes, må det forventes, at vandstandssænkningen bevirker, at naturkvaliteten på de tilliggende vådområder vil blive forringet, med øget sætning af tørvejorden og udtørring/sænkning af vandspejlet i området søer og vandhuller til følge, hvilket vil skade de fredede arter af padder og orkideer, som lever i området.

Klager anfører, at da hele § 3-området ligger lavere i terrænet end de omliggende, dyrkede marker, må en sænkning af vandstanden på op til 40 cm forventes at påvirke hele området i negativ retning.

Sorø Kommunes bemærkninger

Sorø Kommune har i anledning af klagesagen navnlig anført, at der bør skelnes mellem dispensationerne til at oprense vandløbet og til at rydde kørespor langs vandløbet. Rydning af kørespor vil således ikke påvirke fugtighedsforholdene i vandløbets omgivelser, og der er ved tilsyn ikke konstateret følsom natur, som ikke ville kunne tåle sædvanlig friholdelse af kørespor langs vandløbet for træer og buske, eller at der i forbindelse med vandløbsvedligeholdelse sker normal færdsel på køresporene.

Bemærkninger fra Sorø Vandlaug

Sorø Vandlaug har til klagesagen navnlig anført, at Sorø Kommune (og tidligere Stenlille Kommune) ulovligt har stoppet sædvanligt vedligehold af Flæbækken gennem mange år, og nu forsøger at hindre en oprensning med henvisning til naturbeskyttelsesloven, selvom denne lov ikke forbyder sædvanligt vedligehold. Der henvises i den forbindelse med Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 1. oktober 2011 (senere henvises til afgørelse af 1. november 2011).

Det anføres, at der også før 2008, hvor tidligere Stenlille Kommune oplyste, at det var mere end 10 år siden den seneste oprensning af vandløbet havde fundet sted, var klaget over utilstrækkelig vedligeholdelse af vandløbet.

Herudover har vandløbslauget flere betragtninger om en senere gennemført regulering, hvor en del af Flæbækken ledes ind over en eng ved vandløbet.

Slutteligt anføres, at naturbeskyttelsesloven ikke er til hinder for en sædvanlig vedligeholdelse af et vandløb efter regulativets krav. Der kræves således ikke en særlig begrundelse for at gennemføre den sædvanlige vedligeholdelse.

Sorø Kommunes supplerende bemærkninger

Sorø Kommune har i anledning af vandløbslaugets bemærkninger navnlig anført, at den afgørelse, der henvises til, er afgørelsen i sagen NKN-131-00327. Efter kommunens vurdering afskærer afgørelsen i den sag sig fra den nu påklagede afgørelse ved, at der i sagen NKN-131-00327 var tale om et skovvandløb, hvor vedligeholdelsen som følge af skovdriften foregår med længere intervaller. Der henvises til, at den påklagede afgørelse i stedet er sammenlignelig med en afgørelse refereret i "Nyt om § 3 og § 4" nr. 120, udgivet af tidligere Skov- og Naturstyrelsen.

Kommunen har herudover bl.a. anført, at vandløbet før kommunalreformen blev administreret af tidligere Stenlille Kommune, og at der ikke foreligger noget på skrift om eventuelle klager over vandløbets vedligeholdelse. En tidligere ansat i kommunen har oplyst, at der tidligere har været klager – især i forbindelse med det nye forløb, som vandløbslauget henviser til. Sorø Kommune gør opmærksom på, at det nye forløb, som vandløbslauget henviser til, ligger i st. 1358 m, og dermed uden for den vandløbsstrækning, som den påklagede afgørelse omhandler. Kommunen oplyser, at den vil tage kontakt til vandløbslauget og behandle spørgsmålet om det nye forløb i en selvstændig afgørelse.

Kommunen har herudover i oversigtsform redegjort for de klager/henvendelser om manglende vedligeholdelse af Flæbækken, som kommunen har modtaget. Der gøres opmærksom på, at ikke alle klager vedrører den del af vandløbet, som den påklagede afgørelse omhandler. Kommunen har fremsendt sagsakterne til Natur- og Miljøklagenævnet.

Af akterne fremgår bl.a. følgende om oprensning:

- At kommunen den 11. november 2011 orienterer to lodsejere, der ønskede Flæbækken oprenset, om, at det var mere end 10 år siden, at vandløbet senest var blevet oprenset (på trods af regulativets bestemmelser), hvorfor en oprensning på dette tidspunkt ville udgøre en tilstandsændring, som forudsatte en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.
- Der har været en længere korrespondance mellem Sorø Kommune og en advokat for en lodsejer om, hvorvidt en oprensning krævede dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

- Kommunen har foretaget vandsyn i december 2010 med deltagelse af flere lodsejere, hvor kommunen på tilsynet fastholdt, at oprensning ville kræve en dispensation fra § 3.

Sorø Kommune har den 16. februar 2015 oplyst til Natur- og Miljøklagenævnet, at der i forbindelse med opmålingen af bundkoter i Flæbækken ikke samtidig blev foretaget egentlige opmålinger af tværprofilet. Det er dog kommunens vurdering, baseret på observationer i forbindelse med opmålingen, at vandløbets tværsnitsprofil i hvert fald ikke på alle delstrækninger opfyldte regulativets krav.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har deltaget 9 af Natur- og Miljøklagenævnets 10 medlemmer: Line Theil Elikofer (formand), Ole Pilgaard Andersen, Pelle Andersen-Harild, Jeppe Vejlbjerg, Torben Hansen, Henrik Høegh, Peter Thyssen, Jens Vibjerg og Henrik Waaben.

Sagen omhandler dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til oprensning af Flæbækken til regulativmæssig dybde, samt rydning til kørespor i en bredde på 8 m på hver side af vandløbet.

Vandløbet er udpeget som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Langs vandløbet ligger § 3-beskyttet eng og mose.

I henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af vandløb eller dele af vandløb, der af miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen (tidligere amtsrådet) er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb. Efter bemærkningerne til § 3 vil udpegningen kunne revideres med passende mellemrum. Det forudsættes, at det sker som en samlet revision for den enkelte kommune.

Efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 4, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af ferske enge, når sådan naturtype enkeltvis eller sammen med andre naturtyper er større end 2.500 m².

Loven trådte i kraft den 1. juli 1992 og omfatter bl.a. arealer, der før dette tidspunkt henlå udyrket som ferske enge.

Ferske enge skabes ved menneskets påvirkning. Enge kan således være dannet ved slåning eller græsning af naturlige kærsumfund eller ved fældning af elle-, aske-, birke- eller pilledomnede sumpskove med efterfølgende slåning eller græsning. Den menneskelige påvirkning med slåning, græsning og evt. omlægning og gødsning kan være mere eller mindre intensiv, hvorved der kan dannes de såkaldte naturenge og kulturenge. Naturenge er generelt artsrige og indeholder en række sjældnere og fåtallige plante- og dyrearter. Mens kulturenge ofte vil være mindre artsrige end naturenge og ikke indeholde sjældne arter.

Naturbeskyttelseslovens § 3 sonderer ikke mellem natureng og kultureng. Begge typer ferske enge er beskyttet, hvis de opfylder lovens kriterier herom. Naturenge er relativt fugtige, aldrig eller sjældent omlagte ferske enge med græsning eller høslet og en dominans af vilde græsser og urter. Kulturenge er ferske enge, som regelmæssigt bliver omlagt, navnlig for at sikre bedre græsningsmuligheder. Almindelige dyrkede marker og kulturgræsmarker, som omlægges hyppigere end hvert 7.-10. år, eller hvor der flere gange inden for denne periode høstes mellemafgrøder, betragtes ikke som ferske enge i lovens forstand.

Efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 2, må der ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, når sådan naturtype enkeltvis eller sammen med andre naturtyper er større end 2.500 m².

Begrebet »moser og lignende« i lovens forstand omfatter udyrkede eller ekstensivt udnyttede områder præget af en ferskvandspåvirket naturlig eller overvejende naturlig vegetation, som er knyttet til gennemsnitlig høj vandstand, og som kan have dannet tørv eller anden organisk aflejring. Begrebet er således en fællesbetegnelse for en række vådbundsområder med plantesamfund, der har betegnelsen efter vegetationens sammensætning, (f.eks. rørsump, starsump, ellesump, birkekær, pilekrat), eller efter vandtilførslen (højmose, kærmose, vældmose), eller efter andre forhold (f.eks. dyndeng, fugteng). Om et område kaldes mose eller kær har ingen betydning for beskyttelsen efter § 3.

Efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, kan der i særlige tilfælde meddeles dispensation fra forbuddet i § 3.

Det følger af bemærkningerne til naturbeskyttelsesloven, at der skal foreligge særlige omstændigheder, før der kan meddeles dispensation til foranstaltninger, som ændrer tilstanden i de beskyttede naturtyper, når ændringerne er væsentlige eller i strid med ønsket om at opretholde de pågældende naturtyper som sådanne, idet reglerne er udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i, at de beskyttede naturtyper opretholdes. En væsentlig jordbrugs- eller anden almindelig økonomisk interesse er således ikke i sig selv tilstrækkelig til at begrunde en dispensation.

Natur- og Miljøklagenævnets praksis er – i overensstemmelse hermed – restriktiv.

Dispensation til oprensning af Flænbækken og rydning til kørespor

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, at forbuddet mod tilstandsændringer af vandløb ikke omfatter sædvanlige vedligeholdelsesarbejder.

Sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb er ikke en tilstandsændring, idet sædvanlig vedligeholdelse netop tilsigter at opretholde den hidtidige tilstand. Vedligeholdelsesarbejder i henhold til gældende vandløbsregulativer for offentlige vandløb kan derfor ske uden dispensation fra kommunalbestyrelsen. Det samme gælder almindelige vedligeholdelsesarbejder i private vandløb. Uden for begrebet sædvanlige vedligeholdelsesarbejder falder f.eks. opgravninger af vandløb, hvor man udover at fjerne aflejret materiale uddyber vandløbets oprindelige leje. Det samme gælder afgravning af brinker og sider, således at vandløbets bundbredde bliver forøget³.

I tilfælde, hvor vandløbet igennem længere tid ikke er blevet vedligeholdt, eller hvor der kun har fundet en begrænset vedligeholdelse sted, og hvor vandløbet som følge heraf i væsentlig grad har ændret skikkelse – for offentlige vandløbs vedkommende i forhold til den regulativmæssigt fastsatte skikkelse – kan der være tale om, at genoptagelse af tidligere vedligeholdelsespraksis vil udgøre en tilstandsændring, som kræver dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

³ "Vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3, beskyttede naturtyper", Miljøministeriet, By- og Landsskabsstyrelsen, 2009.

Ifølge vandløbsregulativet skal der ske oprensning af vandløbet, såfremt der er aflejringer på 10 cm eller mere over den fastsatte bundkote. Oprensning kan dog undlades, såfremt vandspejlsberegninger for kontrolopmålinger viser, at vandspejlsstigningen er under 10 cm i forhold til det beregnede vandspejl ved den teoretiske skikkelse.

Natur- og Miljøklagenævnet finder, at det må lægges til grund, at Sorø Kommune som ansvarlig vandløbsmyndighed ikke siden perioden 1993-1998 har opfyldt sin forpligtelse efter vandløbsregulativet til oprensning af Flæbækken, og at vandløbsbunden i denne periode på strækningen st. 1500 m til st. 2270 m er hævet med op til 40 cm over den regulativfastsatte bundkote. Hævningen af bundkoten er sket gradvist over årene. Da kommunen ikke har foretaget opmålinger af vandløbets tværsnitsprofil, fremgår det ikke klart af sagens oplysninger i hvilken periode, der ikke har været pligt til/har været mulighed for at undlade oprensning som følge af for lille en bundhævning/vandspejlsstigning. Det må videre lægges til grund, at Sorø Kommune siden 2007 har været i dialog med lodsejere om behovet for oprensning.

Eftersom der på afgørelsestidspunktet er forløbet 16-21 år, siden den seneste oprensning blev foretaget af tidligere Stenlille Kommune, og der i perioden er sket en bundhævning på op til 40 cm, finder nævnet, at det må lægges til grund, at der har indfundet sig en ny § 3-beskyttet tilstand af vandløbet, og at oprensning til regulativmæssig bundkote som følge heraf kræver, at der meddeles dispensation i medfør af lovens § 65, stk. 3. Herudover vil oprensningen efter nævnets opfattelse også medføre en dispensationskrævende tilstandsændring af de omkringliggende mose- og engområder.

Sorø Kommune har endvidere meddelt dispensation til rydning til kørespor i en bredde på 8 m på hver side af vandløbet til brug for vedligeholdelsesarbejdet. Dispensationen er en følge af den meddelte dispensation til oprensning, således at den nødvendige maskinelle vedligeholdelse kan foretages med henblik på at opretholde en regulativmæssig bundkote.

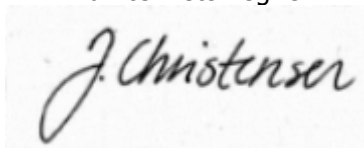
Dispensationerne er af Sorø Kommune meddelt med henvisning til, at kommunen har haft pligt til at vedligeholde vandløbet, jf. regulativet, og at kommunen ønsker at sikre den regulativmæssige vandføringsevne i vandløbet.

Et flertal på 5 af nævnets medlemmer finder, at Sorø Kommunes dispensation skal stadfæstes. Flertallet lægger vægt på, at Sorø Kommune ikke har overholdt sin vedligeholdelsespligt i henhold til vandløbsregulativet og på hensynet til lodsejernes forventninger til vandløbets vandføringsevne.

Mindretallet (Line Theil Elikofer, Pelle Andersen-Harild, Torben Hansen og Peter Thyssen) stemte for at ændre kommunens dispensation til et afslag. Efter mindretallets opfattelse er der i sagen ikke tale om et sådant særligt forhold, der kan begrunde en dispensation, da der med afgørelsen primært varetages jordbrugs- og økonomiske interesser.

I overensstemmelse med flertallet kan Natur-og Miljøklagenævnet således ikke give medhold i klagen over Sorø Kommunes afgørelse af 27. marts 2014, og afgørelsen står således ved magt.

På nævnets vegne

A handwritten signature in black ink that reads "J. Christensen". The signature is written in a cursive style with a large initial "J".

Jeanette Christensen
Specialkonsulent, cand.jur.

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

- Sorø Kommune, j.nr. 340-2013-44937, soroekom@soroe.dk, teknik-miljoe@soroe.dk
- DN, lokalafdeling Sorø, parnasvej36@gmail.com, dn@dn.dk
- Sorø Vandlaug, hjj@nilpeter.com